

Sygn. akt II Ca 649/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Bajor-Nadolska

SSO Małgorzata Klesyk(spr)

SSO Beata Piwko

Protokolant: protokolant Iwona Cierpikowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 sierpnia 2013 r. w K.

sprawy z powództwa Z. S.

przeciwko A. G.

o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 10 stycznia 2013 r. sygn. VIII C 175/10

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie VIII (ósmym) w całości i zasądza od A. G.na rzecz Z. S.kwotę 880 (osiemset osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami od kwoty 302,07 (trzysta dwa 7/100) złotych od dnia 8 grudnia 2011r i od kwoty 577,93(pięćset siedemdziesiąt siedem 93/100) złotych od dnia 13 września 2012r i oddala powództwo o zapłatę w pozostałej części, w punkcie X (dziesiątym) w ten sposób, że zasądza kwotę 719 (siedemset dziewiętnaście) złotych zamiast kwoty 986,77 złotych tytułem kosztów procesu, w punkcie XI (jedenastym) w ten sposób , że nakazuje pobrać od powódki kwotę 386,46 (trzysta osiemdziesiąt sześć 46/100) złote zamiast kwoty 145,15zł, w punkcie XII (dwunastym) w ten sposób , że nakazuje pobrać od A. G.kwotę 644,1(sześćset czterdzieści cztery 10/100) złotych zamiast kwoty 887,41zł;

II. oddala apelację w pozostałej części, znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

II Ca 649)13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 10 stycznia 2013r w sprawie sygn VIIC 175/10 Sąd Rejonowy w Kielcach ;

1. oddalił powództwo Z. S.przeciwko Z. G. (1)o przywrócenie stanu zgodnego z prawem;
2. zasądził od Z. G.na rzecz Z. S.kwotę 1009,27zł z ustawowymi odsetkami od 12 lipca 2010r;
3. oddalił powództwo o zapłatę przeciwko Z. G.w pozostałej części;

4. zasądził od Z. G. (1) na rzecz Z. G. (2) kwotę 451,5zł tytułem kosztów procesu;
5. nakazał pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa kwotę 686,4zł tytułem kosztów sądowych;
6. nakazał pobrać od Z. G. (1) na rzecz Skarbu Państwa kwotę 344,16zł tytułem kosztów sądowych;
7. nakazał pozwanemu A. G. przywrócić stanu zgodnego z prawem poprzez usunięcie z nieruchomości położonej w Z.gm R. oznaczonej jako działka (...) (objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w K.) będącej jego własnością drzew z pasa gruntu szerokości 3 metrów od granicy z gruntami rolnymi tj na długości 72m i 5 metrów od granicy z gruntami zabudowanymi tj na długości 60m należącymi do Z. S. oznaczonymi jako nieruchomość położona w Z.gmina R. działka nr (...) objęta księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w K.) wraz z nasadą pnia korzenia głównego na głębokości 50 cm w terminie 1 miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia pod warunkiem, że okres ten przypadał będzie poza okresem lęgów, w przypadku zaś uprawomocnienia się orzeczenia w okresie lęgów w terminie 1 miesiąca od dnia zakończenia okresu lęgów;
8. zasądził od A. G. na rzecz powódki 2 583,93zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 2006zł od dnia 8 grudnia 2011r i od kwoty 577,93zł od dnia 13 września 2012r;
9. oddalił powództwo w stosunku do A. G. w pozostałej części;
10. zasądził od A. G. na rzecz Z. S. 986,77zł tytułem kosztów procesu;
11. nakazał pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa kwotę 145,15zł tytułem kosztów sądowych;
12. nakazał pobrać od A. G. na rzecz Skarbu Państwa 887,41zł tytułem kosztów sądowych.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

W dniu 12 stycznia 2009r pozwany Z. G. (1) własność działki (...) darował pozwanemu A. G. Działkę tę od strony należącej do powódki działki (...) porasta szpaler wysoko rosnącego drzewostanu liściastego, olchy, brzozy, osiki, jawor, dąb, buk w wieku około 12 lat o wysokości 7-10m, teren jest zachwaszczony. Najpierw w czasie oględzin w dniu 22 czerwca 2011r Sąd stwierdził, że pierwszy rząd drzew posiada ścięte wierzchołki i większe gałęzie zwieszające na działkę powódki. W lutym 2012r A. G. obciął nisko do pnia jeden rząd drzew rosnących w odległości około 0,5m od granicy na jego działce wzdłuż działki nr (...). Pnie tych drzew po około pół roku zaczęły wypuszczać odrosty. Obciął także gałęzie drzew rosnących w drugim rzędzie w pobliżu położonych na działce (...) budynków mieszkalnych, które to drzewa również wypuściły odrosty na wierzchołkach. Z. S. sprzęta osobiście korzystając z pomocy żony swojego syna w okresie wiosennym i jesiennym liście opadające na jej działkę z drzew rosnących na działce (...). Konary drzew do tego czasu znacznie przekraczały granicę jej działki, drzewa zacieniają do każdego dnia do godziny 10 00 rano działkę powódki, w tym budynki posadowione na jej działce oraz znajdujący się sad owocowy i łąkę. Powódka nie jest w stanie wybudować trwałego ogrodzenia z uwagi na rozbudowane korzenie drzew rosnących na działce (...)

Według stanu na datę oględzin od strony drogi na działce powódki stoi budynek mieszkalny odległy o 3,9m od pierwszego rzędu drzew, za nim znajduje się letnia kuchnia odległa 1,4m od pierwszego rzędu drzew, a za nią stary dom mieszkalny odległy o 4,2m od linii drzew. W godzinach przedpołudniowych cała ściana letniej kuchni od strony lasu jest zacieniona, natomiast ściana domu do wysokości 2-4m. W dalszej części na działce powódki znajduje się sad owocowy i łąka.

Drzewa rosnące na działce (...) w bezpośrednim sąsiedztwie działki (...) naruszają wykonywanie prawa własności powódki i zakłócają korzystanie z jej działki. Niewłaściwy dobór nasadzonych gatunków drzew rosnących na działce (...) i ich posadzenie w nieodpowiedniej odległości od granicy zakłóciło korzystanie z działki powódki ponad przeciętną miarę. Konary drzew olszy i brzozy znacznie przekraczały granicę, zacieniają działkę sąsiednią, w tym budynki, co pogarsza ich stan techniczny poprzez nadmierne zużycie materiałów użytych do ich wykonania. Konary zacieniające działkę powódki i systemy korzeniowe sięgające do działki powódki powodują znaczne ograniczenia w korzystaniu

z tej nieruchomości tj. brak możliwości posadzenia przez powódkę w zacienionej części działki warzyw, krzewów owocowych, roślin i krzewów światłolubnych. Możliwe jest doprowadzenie działki (...)do stanu, który nie będzie miał ujemnego wpływu na korzystanie z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę dokonując usunięcie drzew z pasa 3 metrów na granicy z gruntami przeznaczonymi pod uprawy rolne i 5 metrów na granicy z działką powódki w terenie zbudowanym wraz z usunięciem pni na głębokości 50-70cm. Wartość szkody po stronie powódki powstałej na skutek zmniejszenia się plonów na jej nieruchomości wskutek zacienienia, kosztów oczyszczania nieruchomości z liści naniesionych z tych drzew w skali jednego roku wynosi 688zł, w tym na skutek zmniejszenia plonów 448zł a koszt oczyszczania nieruchomości to kwota 240zł. Obcięcie początkowo w pierwszym rzędzie wierzchołków drzew powodowało, iż zagęszczał się dół drzewa, zmniejszał się jego prześwit, co powodowało zwiększenie zacienienia.

Korzenie drzew nasadzonych na nieruchomości nr 97 naruszają prawo własności powódki ponad przeciętną miarę, albowiem powodują spadek plonów i ograniczenie możliwości korzystania z nieruchomości o 60%, oraz o tyle samo spada wartość możliwych do osiągnięcia pożytków z tej nieruchomości.

Drzewostan jest sztucznie nasadzony. Odległość najbliższego rzędu drzew od granicy wynosi około 1m a po wycięciu pierwszego rzędu drugi rząd rośnie w odległości około 1,5m od granicy. Działka(...)w ewidencji gruntów figuruje jako grunt rolny klasy IIIa, zalesienie dokonano na gruntach do tego nie przeznaczonych, niezgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i bez decyzji o zalesieniu.

W tym stanie faktycznym Sąd uwzględnił w stosunku do pozwanego A. G.roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem w oparciu o art 222§2kc i art 144kc podzielając wnioski opinii biegłego rolnika K. P.i leśnika M. D.. Pozwani Z. G. (1)iA. G.poprzez posadzenie drzew niewłaściwie dobranych gatunkowo, w nieodpowiedniej odległości od granicy sąsiedniej, doprowadzenie do nie kontrolowanego rozrostu gałęzi i korzeni zakłócili korzystanie z nieruchomości powódki ponad przeciętną miarę. Konary drzew olszy i brzozy rosnące na działce (...)znacznie przekraczały granicę tej działki gruntu i mimo przycięcia do pnia jednego rzędu drzew zacieniają działkę sąsiednią, w tym budynki, co pogarsza ich stan techniczny poprzez nadmierne zużycie materiałów. Konary drzew i systemy korzeniowe powodują pewne ograniczenia w korzystaniu z tej nieruchomości tj. brak możliwości posadzenia przez Z. S.w zacienionej części działki warzyw i krzewów owocowych, roślin i krzewów ozdobnych światłolubnych. Zagospodarowanie działki A. G.odbiega w znaczny sposób od zagospodarowania nieruchomości znajdujących się we wsi Z.. Cała okolica jest wykorzystywana rolniczo., stąd stopień zakłóceń czynionych przez pozwanego A. G.przekracza zwykłą, przyjętą w tych stosunkach wiejskich miarę. Ze względu na rodzaj drzewostanu porastającego nieruchomość pozwanych samo wycięcie drzew do pnia nie byłoby wystarczające, ze względu na ich zdolność do odrostów.

Nie jest zasadne żądanie upoważnienia powódki do wykonania zastępczego, ponieważ sprzeciwia się temu treść art 83 ust 1 ustawy z 16 kwietnia 2004r o ochronie przyrody (DZU 2009r, nr 151, poz.1220 z późniejszymi zmianami).Skoro wycięcie drzew może nastąpić za zezwoleniem wydanym na wniosek osoby władającej gruntem, a powódka nie włada gruntem pozwanego A. G.nie może wystąpić z wnioskiem o wydanie decyzji zezwalającej na wycięcie drzew. Nie jest z tego powodu zasadny zarzut niedopuszczalności drogi sadowej, gdyż wyłączenie zastosowania art 144kc, w świetle treści art 83 cyt ustawy pozbawiłoby powódkę możliwości ochrony prawnej.

W oparciu o art 415kc i opinię biegłego K. P.Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powódki od Z. G. (1)za okres od 1 czerwca 2007r do 31 grudnia 2008r odszkodowanie za utracone pożytki na skutek zmniejszenia się plonów oraz zwrot kosztów za sprzątanie przedmiotowej nieruchomości w kwocie łącznej 1 009,27zł, zaś od A. G.za okres od 12 stycznia 2009r do 31 października 2012r kwotę 2 583,93zł, w tym kwotę 1703,93zł tytułem odszkodowania za utracone pożytki i kwotę 880zł tytułem odszkodowania za sprzątanie liści.

Sąd Rejonowy w oparciu o art 98 kpc i art 100 zd 1 kpc i art 113 ust 1 ustawy z 28 lipca 2005r o kosztach sadowych w sprawach cywilnych dokonał szczegółowego rozliczenia kosztów procesu oraz nieuiszczonych kosztów sądowych.

Apelację od przedmiotowego wyroku, skarżąc go w całości wywiódł pozwany A. G.. Wyrokowi zarzucił:

1) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na: a) przyjęciu za jedynie wiarygodne zeznań Z. S. co do utraty rzekomych plonów oraz rzekomego sprzątnięcia opadłych liści z drzew z działki pozwanego, skoro nie było w sprawie obiektywnego dowodu w postaci zeznań świadków na te okoliczności lub jakiegokolwiek dokumentu uzasadniającego to roszczenie b) bezgraniczne danie wiary biegłemu P. co do kosztów sprzątnięcia działki i utraty plonów choć powódka nigdy nie uprawiała, co przyznała na rozprawie a nadto nikt nigdy nie widział powódki zbierającej liście, c) odrzucenie przez sąd konieczności wydania decyzji administracyjnej w celu usunięcia lasu;

2) naruszenie art 144kc przez bezzasadne uznanie ,że rosnące drzewa na działce pozwanego w sposób nadmierny i ponadprzeciętny zakłócają korzystanie z działki powódki.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o zmianę wyroku przez oddalenie powództwa i o zasądzenie kosztów procesu, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania celem przeprowadzenia postępowania dowodowego na okoliczność realnych kosztów poniesionych przez powódkę .

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się częściowo zasadna, a to w części dotyczącej zasądzonych odszkodowania z tytułu utraconych pożytków. Szkody z tego tytułu powódka nie wykazała w żaden sposób a na niej zgodnie z art 6 kc spoczywał ciężar wykazania zarówno jej powstania jak i wysokości. Skoro powódka dochodzi odszkodowania z tytułu zmniejszenia się plonów to winna była wykazać, że faktycznie dokonywała konkretnych upraw, których plony były mniejsze niż spodziewane, bądź plonów w ogóle nie uzyskała , że dokonywała nasadzeń, które uległy zniszczeniu. Utracone konkretne korzyści też winny być wykazane, a w szczególności realny zamiar zmiany użytkowania gruntu. Wiadomo w sprawie , że działka powódki to zatrawione siedlisko, dalej sad z kilkoma drzewami owocowymi i łąka. Według powódki na gruncie obecnej łąki ponad 10 lat temu uprawiała ona ziemniaki i zboże (zeznania powódki k -224v), przy czym nie wskazała przyczyn zaniechania tych upraw. Tymczasem pozwany A. G.przeczy wcześniejszym uprawom i podaje , że od około 30 lat na działce powódki była łąka. Można więc tylko uznać za powódką i biegłym, że doszło do szkody w postaci mniejszych plonów z części łąki, gdzie powódka wypasa krowy , czy z sadu, czy nawet z przydomowego ogródka, którego istnienie pozostałości przyznał pozwany, ale wysokości takiej szkody powódka nie wykazała. Rację należy przyznać skarżącemu , że opinia biegłego K P.takiej szkody nie szacuje, a hipotetyczne utracone pożytki nie mające związku z rzeczywistą szkodą. Sama metodologia liczenia szkody przez biegłego jako wysokość pożytków możliwych do osiągnięcia ze spornego pasa gruntu wykorzystując pojęcie stopy zwrotu jako stopy kapitalizacji w odniesieniu do rynku nieruchomości, czyni opinię nieprzydatną dla wykazania , że powódka poniosła szkodę realną w wysokości wyliczonej przez biegłego.

Natomiast nie jest zasadny zarzut błędnego ustalenia poniesienia przez powódkę szkody związanej z koniecznością sprzątnięcia liści. Dowód z zeznań stron, jak każdy dowód w sprawie podlega ocenie Sądu i może być wyłączną podstawą ustaleń . Taka sytuacja występuje w przedmiotowej sprawie . Zeznania powódki w tym zakresie znajdują oparcie w zasadach doświadczenia życiowego. Wiarygodne jest , że tak znaczna ilość liści z gęstego lasu liściastego, usytuowanego w bezpośredniej bliskości siedliska, stanowi okresową uciążliwość , zmusza do ich uprzątnięcia by zapewnić wygodę i komfort korzystania z siedliska. Nie można mówić o rzekomej pracy powódki. Wartość tej pracy została wyliczona przez biegłego przy przyjęciu koniecznych 24 godzin pracy rocznie czyli 240 zł, a po wycięciu jednego rzędu drzew na 160zł rocznie. Zdaniem Sądu Okręgowego opinia przekonuje, pozwany nie przeciwstawił jej natomiast dowodu z opinii innego biegłego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w pkt VIII i zasądził od pozwanego A. G.na rzecz powódki zwrot kosztów sprzątnięcia w wysokości 880zł z ustawowymi odsetkami odpowiednio, jak w wyroku Sądu Rejonowego, od kwoty 302,07zł od 8 grudnia 2011r i od kwoty 577,93zł od dnia 13 września 2012r ,oddalając powództwo o zapłatę przeciwko A. G.w pozostałej części.

Nie jest zasadny zarzut niedopuszczalności drogi sądowej. Sąd Rejonowy swoje stanowisko prawidłowo uzasadnił treścią art 83 ust 1 ustawy z 16 kwietnia 2004r o ochronie przyrody. Z wnioskiem o wydanie decyzji zezwalającej

na wycięcie drzew może wystąpić tylko osoba władająca gruntem. Takie zezwolenie co do działki nr (...) może być więc wydane tylko na wniosek pozwanego. Właśnie w oparciu o taki jego wniosek wydana została przez Wójta Gminy R. decyzja nr ROŚ. (...)17.2012 z dnia 8 lutego 2012r. Wyłączenie zastosowania w sprawie art 144kc i art 222kc pozbawiłoby powódki ochrony prawnej.

Sąd Okręgowy nie podziela także zarzutu obrazy art 144kc, natomiast w całości podziela ustalenia i ocenę prawną Sądu Rejonowego co do spełnienia przesłanek objętych dyspozycją powyższego przepisu. Ocena stopnia uciążliwości nieruchomości pozwanego A. G.dla nieruchomości powódki, a w szczególności czy ta uciążliwość przekracza przeciętną miarę dokonywana jest przez pryzmat społeczno gospodarczego przeznaczenia nieruchomości powódki oraz stosunki miejscowe. Przez społeczno- gospodarcze przeznaczenie nieruchomości powódki należy rozumieć, że nieruchomość przeznaczona jest do zamieszkiwania , a tylko częściowo uprawiana pod sad i łąkę na której wypasane jest bydło. Nie jest więc decydująca dla oceny stopnia zakłócania korzystania z nieruchomości powódki przesłanka utraconych pożytków rolnych bo nie jest przeznaczeniem tej nieruchomości uprawa rolna, choć nie można pominąć bezspornego pewnego wpływu zacienienia i ukorzenia drzewostanu znajdującego się na nieruchomości pozwanego na wzrost traw, plony z drzew owocowych i ewentualnych innych upraw przydomowych. Zasadniczy wpływ gęstego , szerokiego na 17-21m szpaleru drzew liściastych, bujnie się rozrastających, usytuowanego , po wycięciu pierwszego rzędu drzew, w odległości 1,5-2m od granicy i około 5 metrów od domów powódki, polega na negatywnym wpływie na komfort zamieszkiwania., korzystania z sadu i łąki. Nie pielęgnowany do daty wniesienia pozwu drzewostan, głównie olchowy , mimo zapewnień takiej pielęgnacji składanych przez pozwanego Z. G. (1)w poprzedniej sprawie o sygn VIIC 210/03, rozrósł się do wysokości 7 -10m (a drzewa olchy osiągają wysokości 20-25m), a będąc usytuowany od strony wschodniej nieruchomości powódki zacienia całą nieruchomość siedliskową do godziny 10 00 , a do godzin południowych , co wynika z oględzin, cień obejmuje budynki., co wpływa też na pogorszenie materiałów użytych do ich wykonania Powódka nie może dowolnie zagospodarować siedliska, musi się liczyć z negatywnym wpływem cienia i konarów na roślinność w pasie w pobliżu lasu. Znaczną uciążliwość stanowi także wilgotność leśna , czy owady .Spadające liście w ilości ponadprzeciętnej, zaśmiecają podwórko , czyniąc koniecznym ich sprzątanie .W sprawie pozwany zarzucił , że letnia kuchnia powódki postawiona została bez pozwolenie tuż przy granicy. Zarzut ten, nie może odnieść skutku nawet gdyby był prawdziwy, skoro także pozwani , będący od lat skłóceni z powódką co do przebiegu granicy na spornym odcinku, nasadzeń lasu dokonali bez jakiegokolwiek zezwolenia i na gruntach przeznaczonych w planach zagospodarowania pod zabudowę i uprawy rolne. Ta okoliczność musi być uwzględniona także w płaszczyźnie przesłanki z art 144kc, oceniania stopnia zakłóceń na tle „stosunków miejscowych” .Zagospodarowanie działki pozwanego A. G.odbiega w znaczny sposób od zagospodarowania sąsiednich nieruchomości znajdujących się w tej miejscowości, gdyż tylko ta nieruchomość usytuowana w terenie zabudowanych zajęta została pod las.

Opinia biegłego rolnika K. P., który ocenił niekorzystny wpływ ekosystemu leśnego na nieruchomość powódki jako ponadprzeciętny przekonuje , jest fachowa i logiczna. Także biegły leśnik M. D. potwierdził dużą uciążliwość dla powódki sąsiedztwa tego konkretnego lasu. Pozwany nie przeciwstawił tym dowodom kontr dowodu, nie wnioskował o opinie sprawdzające.

Zmianie podlegają także rozstrzygnięcia o kosztach procesu i kosztach sądowych z pkt X, XII I XII.W zakresie żądania przywrócenia stanu zgodnego z prawem, które powódka wygrała, należy jej się zwrot opłaty od pozwu w kwocie 75zł i koszty zastępstwa procesowego w wysokości 600zł, zaś w zakresie roszczenia o zapłatę tylko zwrot opłaty od uwzględnionego roszczenia- 44zł (5% z 880zł), ponieważ zasadne jest zniesienie kosztów zastępstwa procesowego co do żądania zapłaty . Łącznie powódce należy się odA. G.tytułem kosztów procesu kwota 719zł zamiast kwoty 986,77zł orzeczonej w pkt X. Powódka winna jest zapłacić na rzecz Skarbu Państwa tytułem kosztów sądowych kwotę 386,46zł (z kwoty 515,28zł winna zapłacić 3./4 ponieważ w takim ułamku przegrała żądanie o zapłatę) zamiast kwoty 145,15zł orzeczonej w pkt XI. Natomiast A. G.winien zapłacić na rzecz Skarbu Państwa tytułem kosztów sądowych kwotę 644,10zł (515,28zł +1/4 wobec przegrania w takim ułamku żądania o zapłatę z kwoty 515,28zł) zamiast kwoty 887,41 złotych orzeczonej w pkt XII.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w oparciu o art 386§1kpc, a oddalił apelację w pozostałej części w oparciu o art 385kpc. Koszty postępowania apelacyjnego podlegają wzajemnemu zniesieniu w oparciu o art 100kpc, ponieważ powódka wygrała żądanie z art 144kc a pozwany w większości wygrał żądanie o zapłatę.

SSO B Piwko SSO M Bajor - Nadolska SSO M Klesyk (spr)

zarządzenie/ odpis doręczyć adwokatowi W. C.